

Tjörns kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan- och byggavdelningen

Synpunkter på Översiktsplan 2012 från Tjörns Naturskyddsförening

Inledning

Tjörns Naturskyddsförening, TNF, har som en av sina huvudmålsättningar att värna Tjörns natur. En mångformig, levande och vacker natur, är en rikedom i sig, men också en attraktionskraft för både fler besökare/turister och fler fastboende. De givna förutsättningarna med havet, skärgården och de bohuslänska klipporna och bergen är unika, och det samspel som under lång tid varit mellan natur och kultur på Tjörn har givit ett landskap med stora skönhetsvärden. Att utveckla kommunen och samtidigt bevara förutsättningarna för rika och mångformiga ekosystem går hand i hand – naturen är en förutsättning med sina värden för rekreation och olika typer av friluftsliv. Men kommunens utveckling måste ske på ett sätt så att dess förutsättningar inte skadas – utvecklingen måste vara hållbar. Det är i det perspektivet som långsiktig planering måste placeras in, och en översiktsplan är ett, av flera, konkreta instrument för att åstadkomma koordination och långsiktighet.

TNF tar härmed möjligheten att inför slutförandet av ÖP-arbetet återkomma med synpunkter, nu på utställningshandlingarna daterade 2012-05-31. Vi har tidigare deltagit i förberedelsearbetet inför den första versionen av ÖP 2012, tagit del av och kommenterat den första versionen utförligt (se bifogat dokument), deltagit i ett möte med ledande företrädare för kommunen den 14 februari, då vi diskuterade våra synpunkter på ÖPn, samt därefter tagit del av den version av ÖPn som varit föremål för utställning.

Vi noterar med tacksamhet att några av de synpunkter vi lämnade vid mötet i februari delvis tagits tillvara, främst i konsekvensanalysdelen där också ett alternativ med större andel av nyetablerade bostäder förlagts till den nordöstra delen av Tjörn. Vi ser också att en del andra av våra synpunkter tagits tillvara på andra ställen. Eftersom vi nedan kommer framföra en hel del kritiska synpunkter vill vi också påpeka att översiktsplanen har många positiva drag – till exempel inriktningen mot samla kommande bebyggelse längs ett huvudstråk, mm. Vi tackar också för möjligheten att inkomma med dessa synpunkter efter utsatt datum (en vecka sent).

Vi konstaterar emellertid att inga mer genomgående förändringar av Del 1 ”Mål och strategier”, eller i Del 2 ”Allmänna intressen” ägt rum, så i mångt och mycket kvarstår de generella invändningar mot ÖP 2012 som vi framfört tidigare. Det finns alltså gott om vaga, otydliga, och ibland t o m självmotsägande formuleringar som gör Del 1 av planen svårläst. Det är olyckligt eftersom planen bör ha till syfte att ge underlag för tjänstemännens handläggning av olika planärenden, men också som underlag för fortsatta dialoger med olika medborgargrupper och som ett dokument förankrat i den kommunala demokratin. Klarhet ger tillit och stärker den kommunala demokratin. Dess motsats – som är alltför vanlig i ÖP 2012 -

drar i en annan riktning. Nedan tar vi upp några specifika exempel på bristande kopplingar mellan vision och konkretion under en särskild rubrik ”Översiktsplan 2012 – syftet, utformningen och deras inverkan på dokumenten och ÖPs användbarhet”.

I del 3 ”Konsekvensanalys” har det skett en hel del förändringar. Trots detta har vi fortfarande allvarliga invändningar på processen kring konsekvensanalysen och det nu aktuella slutresultatet. Så gott som inget av råden i Naturvårdsverkets ”Handbok med allmänna råd om bedömning av planer och program” (Handbok 2009:1) har uppfyllts (se sid 20 och följande). En viktig del av syftet med arbetet kring ÖPs konsekvensanalys har därmed i stort gått förlorat. Visst finns det ett dokument – men det hade kunnat vara mycket mer genomarbetat, och arbetet hade kunnat leda fram till djupare insikter om tänkbara alternativ, deras beskrivning, etablerandet av lämpliga indikatorer för att bedöma dem, en stabil databas och en därpå baserad analys som kunnat leda till välgrundade jämförelser mellan olika alternativ. ÖPns konsekvensanalys verkar vara ett resultat av ett pliktskyldigt genomfört arbete, som i slutskedet fick hantera de problem som uppkommit genom en utomordentligt märklig definition av ”nollalternativet” och ett sent infört ”alternativt scenario”. Under en egen rubrik tar vi upp ett resonemang kring konsekvensanalysens brister (”Konsekvensanalysen”).

Det finns också ett antal enskilda frågeställningar som förtjänar att tas upp till behandling, vilket vi också gör nedan under enskilda rubriker – Naturvårdsprogrammet, Tätortsstudier, och sist men inte minst Regler och rekommendationer (kapitel 5 i del 1).

Slutligen – vi är medvetna om att en översiktsplan inte är ett juridiskt bindande dokument, så dess verkan är av mer indirekt karaktär. Det innebär inte att en översiktsplan, eller kanske främst arbetet inför en översiktsplan, är oväsentligt, snarare tvärtom. Genom att dra in kommunens medborgare (t ex genom den Cultural planning ansats som använts men inte fullföljts fram till en större konkretion) och genom att tänka igenom olika utvecklingsalternativ kan man ta välgrundade och välförankrade beslut om den strategiska inriktningen. En inriktning som i senare skeden behöver ett stort antal små beslut inom olika delar av kommunens verksamhet, men också hos andra aktörer.

Naturvärdena på Tjörn är en av öns viktigaste tillgångar, både nu och i framtiden. För att de skall kunna ”användas” på lång sikt måste de många små enskilda besluten inordnas i en helhetssyn så att utvecklingen kan bli hållbar. Den helhetssynen finns enligt TNFs mening inte i tillräcklig utsträckning i ÖP 2012. Risken för en fortsatt smygande fragmentering av naturvärdena genom obetänksam bebyggelse och användning av mark- och vatten är stor när det saknas tydliga kopplingar mellan mål och hänsyn till allmänna intressen och riksintressen. ÖP 2012 är en besvikelse och representerar som vi inom TNFs styrelse ser det en missad chans.

Översiktsplan 2012 – syftet, utformningen och deras inverkan på dokumenten och ÖPs användbarhet

På sidan 7 framgår det att arbetet med planen inriktats på att den skall fungera som kommunalpolitiskt handlingsprogram och att tonvikten lagts vid visioner, mål och strategier. Det framgår också att dess funktion som handläggarstöd är mycket begränsat. Mest har arbetet handlat om att ge handläggarna möjligheter till digitala kartor där olika typer av hänsyn och planområden skall vara markerade.

Översiktsplaneinstitutionen, och dess koppling till lagstiftning som kräver miljöbedömning av planer och program har andra, vidare, syften. I PBL kap 4, 2 § kan man läsa att "Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras." Det framgår också av PBL att ett huvudsyfte är att ta hänsyn till allmänna intressen, bl a riksintressen. Det finns mycket text om dessa saker i ÖP-dokumentet, särskilt i Del 2, där bl a Tjörns naturvårdsprogram, vilket är av särskilt intresse för TNF, tas upp. Det är mycket bra med en sammanställning av vilka hänsyn som behöver tas men när en ny översiktsplan inte fullt ut kopplar samman dessa allmänintressen och hänsyn med sina egna visioner, mål och strategier får man ett bristfälligt resultat.

TNF anser att man med det angivna syfte missat såväl Plan- och bygglagens syfte som dess bokstav.

ÖPs utformning och struktur där visioner, mål och strategier separerats från vilka hänsyn till allmänna intressen som verkligen skall tas i olika konkreta situationer och vilka konsekvenser som olika alternativ medför öppnar för en brist på konsekvens och en allmän luddighet. När dessutom mycket av faktabakgrunden presenteras i ett mer eller mindre fristående dokument ("Tjörns befolkning") uppstår en än mer fragmenterad bild. Om man istället försökt att ge en sammanhängande, och mer ingående, bild av nuläget, därefter utarbetat några olika tänkbara konsekvensanalyserade alternativ hade det kunnat ge en mer sammanhängande bild utan att idén med visioner försvunnit – men de hade kanske kunnat vara bättre kopplade till fakta och hänsyn till allmänintressen.

Bristen på koppling mellan faktabakgrund, visioner och nödvändiga avvägningar mot allmänintressen (inklusive lagar och olika bestämmelser) och bristen på tydlighet i ÖPn medför i förlängningen svårigheter för tjänstemännen att vara tydliga i sin kommunikation mot medborgarna och till en risk för ökad osäkerhet kring beslut i enskilda fall. Detta kan medföra en ökad risk för godtycke i beslutsfattandet på kommunal nivå, vilket också kan leda till minskad rättssäkerhet och en otydlighet kring vilka regler som egentligen finns och hur de genomdrivs. En likhet inför lagen, liksom inför kommunalt myndighetsutövande, är grundläggande i ett demokratiskt rättssamhälle. På sikt kan luddigheten undergräva medborgarnas förtroende för de demokratiska institutionerna.

TNF menar alltså att processen kring ÖPn har missat möjligheten att få till stånd en bättre faktagrund, och en större samsyn kring olika möjligheter och konsekvenser, vilket behövs för att man skall kunna fatta bra strategiska beslut som förstås och omfattas av en majoritet, såväl i olika beslutande församlingar som av gemene man på Tjörn. Dessa visioner och strategiska beslut genomförs ju genom många små beslut – av tjänstemän, av olika nämnder, av näringsidkare och andra enskilda – och då krävs en högre grad av tydlighet och precision än vad ÖP 2012 har.

Låt oss peka på några konkreta exempel där kopplingar mellan olika delar av ÖPn och preciseringar av olika slag är undermåliga.

Exempel – båtplatser och strandskydd

Havet är som nämnts en mycket stark identifikation för tjörnborna och man behöver bara ta en titt på utsidan av dokumentet "Tjörns själ" så är de mest framträdande orden havet, naturen och skärgården. Båtar och hav hör nära samman så det är inte förvånande att båtplatser är en viktig fråga för en kustkommun. Det gäller också besöksnäringens intressen

och de fastboendes tillgång till stränderna. På sidan 34 och 35 i Del 1 förs ett resonemang om båtplatser som landar i att det efter fördjupad utredning möjligen skall skapas en ny småbåtshamn i Goviken och att man huvudsakligen vill utvidga befintliga hamnar. **TNF anser att det är lämpligt med en sådan huvudlinje, d v s att möjligen utvidga befintliga hamnar, medan det är helt orimligt att offra Goviken som är en av de få kvarvarande oexploaterade vikarna på västra Tjörn.** En sådan exploatering är klart motsatt de naturvärden som bidrar till att skapa "Tjörns själ", och som också är en förutsättning för besöksnäringen. De som kan vara intresserade av båtplats är ju dessutom knappast besökare utan antingen åretruntboende eller sommarboende. På andra ställen i plandokumentet (rekommendationer del 1 s 53) framgår det att man inte avser bevilja bygglov för fritidshus eller anta detaljplaner för fritidsbebyggelse. Det tycker TNF är lämpligt. Men varifrån kommer då behovet att skapa en ny småbåtshamn på västra Tjörn när det inte skall bli fler fritidsboenden och när befolkningstillväxten för permanentboende äger rum på nordöstra delen av ön?

Strandskyddsfrågan, där båtplatsfrågan ingår, är ett konkret exempel på hur man sprider dimridåer i översiktsplanens visionära texter. Inledningsvis (Del 1 s 5) skriver man att "en viktig del av Tjörns identitet är framför allt havet. Medborgarna vill också värna naturen, den bebyggda miljön och möjligheten att komma ner till vattnet överallt." Det som kommer till uttryck i den mer tekniska, men också mer konkreta delen "Regler och rekommendationer" är något helt annat. De regler och rekommendationer som kommunala tjänstemän skall förhålla sig till innebär bl a att kommunen kommer verka för upphävandet av strandskyddet inom vissa områden. Vilka dessa områden är framgår heller inte tydligt, vilket ger en obehaglig känsla av att det kan ske en godtycklig exploatering av stränder på olika delar av ön.

Översiktsplanen bör inte halka runt i otydliga resonemang som berör antaganden om vad som är eller inte är anpassat eller utvidgat strandskydd (Del 1 s 51-52) eller funderingar kring att verka för att ta upphäva strandskyddet "där detta bedöms särskilt motiverat". Man undrar när det är det, till vilka användningar, under vilka omständigheter? Det är tvärtom nödvändigt att klargöra för exploateringsintressena att det inte är fråga om att ta mer strand i anspråk någonstans längs Tjörns kuster.

TNF kommer gentemot kommun och länsstyrelse driva den ståndpunkten att det generella strandskyddet är ett minimum, och att på de ställen där det finns utvidgat strandskydd så skall det ligga kvar. På de ställen som inte markerats på befintliga kartor skall det generella strandskyddet gälla vid en revision. Besöksnäringen, de fastboendes intresse av tillgång till havet, djur- och växtlivet som bidrar till det vackra landskapet är alla exempel på skäl till att vidmakthålla ett starkt strandskydd. De tas alla upp på olika ställen i visionen, men när det kommer till "Regler och rekommendationer" vill man verka för att minska på strandskyddet. Och särskilt i de områden där det kanske spelar som störst roll för innevanarna d v s i tätortsnära områden. Detta är ett exempel på bristande koppling mellan visioner och mer verklighetsanknutna texter. I de mer konkreta texterna blir det tydligt att man vill exploatera stränderna – i "blomstertexterna" visionerar man om natur, hav och medborgarnas önskemål. **TNFs krav är klart – skydda stränderna, de behövs för människorna och naturen på lång sikt! En gång exploaterade kan de inte återskapas, att offra Tjörns stränder för kortsiktiga exploateringsintressen är inte acceptabelt.**

Exempel – fördelning av bostadsbyggandet och områdesvisa rekommendationer

På flera ställen i plandokumentet förs resonemang om bebyggelsestrukturen och dess utveckling, dess koppling till transporter, energi, översvänningsrisker (som har en koppling till strandskydd vilken inte bearbetas i planen), VA, annan kommunal service osv. I del 1 landar man i en önskan om en fördelning som är ca 50% nybyggande på sydvästra Tjörn och

ca 50% nybyggande på den nordöstra del. De senaste decenniernas utveckling pekar i en helt annan riktning. Tillskottet av fastboende sker huvudsakligen på nordöstra Tjörn. Höviksnäs/Hakenäs och Valla glesbygd står för 714 av en total ökning på 1247 individer mellan 1989 o 2011, dessutom sker en ökning på 242 i Kyrkesund/Långekärr, d v s en stor majoritet av tillskotten i befolkningen äger INTE rum på sydvästra Tjörn. Det finns nog flera skäl till detta, men sannolikt är närheten till Stenungsund och kollektivtrafiken, skolor osv viktiga faktorer. Viktiga bakgrundsfakta har också med in/utpendling att göra. I grova drag arbetar de som bor på sydvästra Tjörn på Tjörn, medan de som bor på nordöstra delen pendlar ut. Mer än hälften av de förvärvsarbetande (54%) på Tjörn pendlar ut från ön till arbeten huvudsakligen i Stenungsund eller Göteborg. Tjörn är en ö att bo eller fritidsbo på men inte lika mycket att arbeta på. Det finns starka skäl att tro att denna trend snarare förstärks än mattas av eftersom arbetsmarknaden snarare dras till större tätorter än mindre. Det skulle vara bra om kommunens ledning (som verkar vara dominerad av ett Skärhamnsperspektiv) insåg detta och översiktplanerade utifrån fakta snarare än utifrån förhoppningar. ÖP 2012 har i del 3 gjort en konsekvensanalys av vad det skulle kunna innebära om det istället till 2/3-delar byggdes på nordöstra Tjörn. Det är en analys som visar på stora fördelar med ett sådant alternativ både när det gäller de boendes tid, trafiken på Tjörn och miljön. Det är märkligt att det saknas återkopplingar mellan fakta om befolkningsutvecklingen, tänkbara konsekvenser av olika alternativ och de mål och strategier som formulerats.

Exempel – ny fast förbindelse

TNF har tidigare tagit upp och diskuterat det olämpliga med att projektera för en ny fast förbindelse från sydöstra Tjörn. Den nuvarande situationen motiverar inte någon ny förbindelse från Tjörn och skulle det bli en fast förbindelse så skulle den leda till olämpliga följder på andra ställen i trafiksystemet (motorvägen till Göteborg är redan i dag tidvis mycket trång, vägen mellan Marstrand och Kungälv likaså). **Det som för TNFs vidkommande är bland de viktigaste skälen mot en ny förbindelse är att biltrafiken snarare bör minska än öka, och vad vi vet bl a från forskning är att nya vägar ger mer trafik – inte mindre.** Ökad biltrafik leder till miljöpåverkan på flera sätt – avgaser, buller och mark som tas i anspråk för trafikanläggningar. Resonemanget kring en ny fast förbindelse i ÖP 2012 verkar utgå från samma Skärhamnsperspektiv som tidigare påverkat planens idéer om bebyggelsestrukturens förändring men dessvärre saknar förslaget kopplingar mellan - den aktuella situationen (pendlarna bor främst på nordöstra Tjörn, Skärhamnsborna är de som till största delen jobbar på Tjörn), - tänkbara åtgärder för att förbättra kommunikationerna (t ex bro till Orust för att minska belastningen på Tjörnbron, bättre kollektivtrafik genom ett resecentrum nära brofästet på Tjörn och genom bättre förbindelser från Stenungsund till Göteborg), - och befolkningens önskemål (som bl a gäller tillgång till vacker natur och hav – en fast förbindelse skulle angöra sydöstra Tjörn i områden med stora naturvärden).

Konsekvensanalysen

TNF har tidigare givit synpunkter på såväl processen kring konsekvensanalysen (ÖP Del 3) som på dess faktiska innehåll. Det har blivit något bättre genom att ett ”alternativt scenario” införts och konsekvensanalyserats, men den grundläggande starka kritiken av processen kvarstår. En sådan process innebär bl a identifiering och beskrivning av tänkbara alternativ, skapande av lämpliga indikatorer för att bedöma dem, en stabil databas och en analys på grundval av data som leder till välgrundade jämförelser av alternativen. Förberedelser för en konsekvensanalys äger lämpligen rum på ett mycket tidigt stadium i planeringsprocessen, för att sedan fortsätta parallellt med andra planprocesser. Så har inte skett och därför hänger Del

3 "Konsekvensanalys" dåligt ihop med Del 1 "Mål och strategier" och Del 2 "Allmänna intressen". Den kvalitativa metod som använts lämnar dessutom mycket övrigt att önska. Många ord – men väldigt få försök att sätta siffror på de olika scenarierna. Mycket av detta har sannolikt att göra med bristande erfarenheter från strategiska miljöbedömningar, något som alltså skall ske i enlighet med lagstiftningen (Miljöbalken 6 kap.) och lämpligen i enlighet med Naturvårdsverkets råd.

Det är också sannolikt att arbetssättet med fler olika konsulter arbetande parallellt med olika delar av ÖP 2012 försvårat integrationen, för konsekvensanalysen är just en sådan sammanläggning av informationer från olika håll. Eftersom konsekvensanalysen har den funktionen är det en del av arbetet som alltså måste startas tidigt i processen. Så har inte skett och när man utöver dessa processproblem valt att arbeta med ett märkligt nollalternativ (dvs ÖP från 2003 som har 10 år på nacken) istället för att utgå ifrån dagens situation och inte förrän i ett relativt sent skede börjat arbeta med alternativ (ETT alternativt scenario) så blir resultatet mycket osäkert och kopplingarna till andra avsnitt i ÖP 2012 blir svaga. Visionerna, målen och strategiska inriktningar blir följaktligen inte baserade på insikter som man kunnat få utifrån en konsekvensanalys. Det är exakt så man INTE skall lägga upp arbetet med en översiktsplan och dess konsekvensanalys.

Naturvårdsprogrammet

Eftersom Tjörns natur är TNFs ögonsten så har vi ägnat den och relaterade frågor stor uppmärksamhet. Vi är t ex glada över att det finns ett naturvårdsprogram men ser också att det borde komma till större användning i arbetet med ÖPn. Återigen saknas det alltså tydliga kopplingar mellan olika delar i ÖPn. I det här fallet mellan Del 2 Naturvårdsprogram och texter i Del 1, särskilt kap 5 "Regler och rekommendationer" och plankartan (som är ett viktigt hjälpmedel i ärendehantering och som också är ett av huvudsyftena med ÖP 2012). Den text som finns i dagsläget (Del 1 s 57) undviker den helt avgörande, och överordnade, frågan - skall man över huvud taget tillåta exploatering i områden med stora naturvärden? **TNF anser att så inte skall vara fallet.** Det finns gott om mark på Tjörn som **inte** är områden med stora naturvärden (plankartans beteckning R6). De områden med stora naturvärden som finns i närheten av befintliga tätorter är dessutom särskilt betydelsefulla för rekreation och besöksnäring.

De skrivningar angående områden med stora naturvärden som finns på s 57 tar upp frågan om inventeringar inför planarbete. I flera fall är de sannolikt onödiga eftersom sådana redan utförts (vilket också framgår av texten som inleds med "Områdena har på olika sätt värderats nationellt och lokalt"). Ytterligare inventeringar kan säkerligen vara av intresse inom t ex områden av naturvärdesklass 2 och 3. Vilka inte alls tas upp, men som enligt vår mening också förtjänar uppmärksamhet.

TNF menar att rekommendationstexten under R6 måste utvecklas och tydliggöras. Det gäller t ex begreppsoklarheten mellan "tätort" och "tätortsutveckling" samt tydliggörande under vilka omständigheter det kan vara möjligt att ö h t detaljplanera för bebyggelse i områden med stora naturvärden (naturvårdsprogrammets klass 1-3).

Överensstämmelsen mellan kartorna i ÖP 2012 och kartor/objektsbeskrivningar i Naturvårdsprogrammet skulle också behöva tydliggöras om den skall kunna få avsedd verkan. Vi känner också till ett antal områden som har stora naturvärden (speciella arter mm) men som skulle behöva in i planarbetet, dvs både in i naturvårdsprogrammet och in i ÖPs plankarta.

Tätortsplaner

En viktig utgångspunkt för arbetet med ÖP 2012 har varit befintliga tätortsstudier. Flera av dem är emellertid relativt gamla och de gränser som tillämpats i de studierna kan diskuteras både när det gäller gränserna för själva studierna och gränserna för de olika typer av områden som finns beskrivna i studierna. De olika beteckningarna på kartorna som hör till studierna överensstämmer inte heller med de olika typerna av områden som finns i plankartan vilket ytterligare försvårar läsning och tolkning av informationen.

Det är också viktigt att klarlägga tätortsstudiernas status. Genom att de finns med i "Regler och rekommendationer" men inte har juridisk status som detaljplaner uppstår också oklarheter över vad som gäller områden som (ännu) inte är detaljplanerade men som finns inom områden för tätortsstudier.

Det behöver också poängteras att den process som ligger bakom "tätortsstudierna" är en typ av planprocess som inte har det djup och förankring som en översikts- eller detaljplan har. Men här kommer de processerna bakvägen in i översiktsplanen. Vilket är mycket betänkligt. Varför gjordes inte istället ändringar i översiktsplanen i enlighet med PBL kap 3, 24-26 §§?

Regler och rekommendationer

Som vi påpekat ovan saknas det kopplingar mellan faktabakgrund, visioner, mål, konsekvensanalys och avsnittet om regler och rekommendationer. När dessa kopplingar saknas leder det till oklarheter, för att inte säga luckor eller rena självmotsägelser. Vår läsning av "Regler och rekommendationer" utgår ifrån att regler är juridiskt bindande, överordnade regler, medan rekommendationer är "kommunens ställningstagande till bebyggelseutveckling samt mark- och vattenanvändning". Det handlar alltså om en specificering av kommunens långsiktiga inriktning inom de ramar som ges av nationell (och övernationell) lagstiftning (se Del 1 s 51).

Återigen utgör bristen på kopplingar mellan olika delar i ÖP, och till det frånvaron av preciseringar, en svårighet. Det finns flera exempel. Men det blir särskilt tydligt när det gäller kartan och beskrivningen av olika typer av områden i "Regler och rekommendationer" där beskrivningarna av olika områdestyper väcker frågor om vad som egentligen menas. Område för tätortsutveckling (R1) är en sådan beteckning som gäller "områden för utveckling eller bevarande i anslutning till befintliga tätorter".

Den följande rekommendationen innehåller sedan så otydliga och delvis motstridiga uppgifter att det är svårt, för att inte säga omöjligt, att förstå hur den skall kunna tillämpas och frågetecknen hopas ytterligare när kartan utvisar att norra delen av R1-området för Skärhamn sträcker sig in i ett Natura 2000 område, en typ av område som har starkast tänkbara naturskydd. Den här typen av otydligheter (där alltså i det här exemplet området för tätortsutveckling sträcker sig långt utanför den existerande tätorten och in i naturskyddsområden) bör inte förekomma i ett plandokument. **I det här speciella fallet menar TNF att Toftenäs för tydlighetens skull inte bör ingå i någon form av tätortsutvecklingsområde.** På s 59 i Del 1 hänvisar man till en överenskommelse med Länsstyrelsen att riksintresseområdet för naturvård skall begränsas till naturreservatsgränserna. Må så vara men **TNF motsätter sig tätortsutveckling i direkt anslutning till naturreservat och Natura 2000 områden eftersom hög exploatering i omedelbar närhet medför en stor risk att aktiviteter utanför själva reservatet ger effekter inne i reservatet** (ett aktuellt exempel är planerna för det gamla Radona-området där det skulle behövas bättre underlag i det här avseendet). Natura 2000 områden skall också skyddas från den typen av effekter enligt lag. Skälet till TNFs ställningstagande är att den pågående successiva fragmenteringen av ekosystemen på Tjörn på sikt kan leda till stora förändringar och förluster av naturvärden. Detta utan att någon egentligen har diskuterat

helheten. Varje liten förändring är ju marginell. Platsen att hantera helheten är i en översiktsplan som skall sätta inriktningen för annan planläggning, såväl kommunal som privat. Detta gäller särskilt ÖPs ”Regler och rekommendationer” som avser att påverka mer än ett enskilt beslut. Vi har tidigare hävdade att avsnittet om ”Regler och rekommendationer” behöver utvecklas. Det behöver ske genom en ökad precisering. Det krävs bättre genomarbetade, tydligare och längre texter och det är möjligt att den hopklumpning av olika områden som lett fram till ”typområden” skulle behöva överges till förmån för beskrivning av ett mycket större antal, och mer specifika, områden och beskrivningar av vilka regler och rekommendationer som gäller särskilt för dem. **De genvägar som man tagit i ÖP 2012 beträffande ”Regler och rekommendationer” förefaller leda till en ÖP som inte tjänar sitt lagstadgade syfte.**

Sammanfattningsvis uppvisar ÖP 2012 en rad allvarliga brister som enligt TNF motiverar en snar översyn, utveckling och avsevärd förbättring av ÖPn. Dessa gäller bl a

- naturvårdsprogrammets genomförande och uppföljning genom ÖPn
- tätortsstudiernas status och kopplingar bl a till ”Regler och rekommendationer”
- konsekvensanalysens integration med övriga delar av ÖPn

Bristerna i planen riskerar leda till

- effekter på Tjörns miljö
- ökat godtycke i kommunens myndighetsutövning p g a otydliga rekommendationer
- en på sikt dysfunktionell kommunal planering och myndighetsutövning